

БОРИС

ІВАНОВИЧ

ДУБЧАК –

**ВІДОМИЙ
ЛІКАР-ПАТОЛОГОАНАТОМ**

БІОБІБЛІОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК

Тернопіль 2024

Тернопільський національний медичний університет
імені І. Я. Горбачевського МОЗ України

Бібліотека

**БОРИС ІВАНОВИЧ ДУБЧАК —
ВІДОМИЙ
ЛІКАР-ПАТОЛОГОАНАТОМ**

**До 100-річчя від дня народження
(1924—2021)**

Біобібліографічний
показчик

Укладач Водюк Н. П.

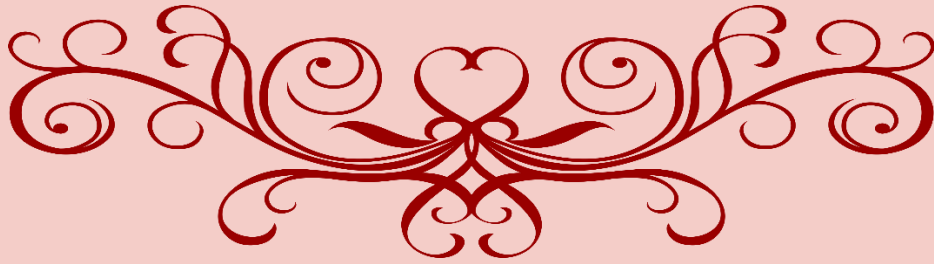
Тернопіль

2024

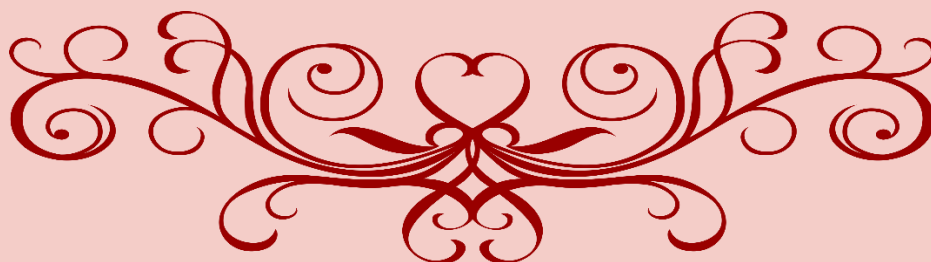
***Дубчак Борис Іванович – науковець,
висококваліфікований патологоанатом***

ЗМІСТ

Передмова	4
Дубчак Борис Іванович — висококваліфікований патологоанатом, досвідчений педагог	6
Хронологічний покажчик друкованих праць	9
Література про життя та наукову діяльність	14
Перелік використаних періодичних видань	15

ПЕРЕДМОВА

24 липня виповнилося 100 років від дня народження ветерана ТНМУ, доцента Бориса Івановича Дубчак.

Після закінчення Одеського медінституту та аспірантури у стінах Тернопільського медінституту він пройшов 27-літній трудовий шлях: спочатку асистента, доцента, а останні 11 років — очолював кафедру патологічної анатомії. Був ентузіастом оптимізації навчального процесу, одним з перших в Україні ініціаторів та автором оригінальної методики програмованого навчання й контролю знань студентів.

Борис Іванович — представник першої плеяди викладачів, які закладали фундамент академізму в нашій альмаматер. Він був відомим в Україні та за її межами науковцем, висококваліфікованим патологоанатомом, досвідченим педагогом й вихователем для студентської молоді.

Біобібліографічний покажчик «Борис Іванович Дубчак — відомий лікар-патологоанатом» намагається якнайповніше розкрити багатогранну наукову діяльність відомого науковця. Бібліографія містить перелік друкованих праць за 1961—1988 роки.

При укладанні посібника було використано каталоги та картотеки бібліотеки ТНМУ імені І. Я. Горбачевського, також електронні каталоги Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, бібліотеки Буковинського державного медичного університету.

Покажчик включає наукову біографію та доробок вченого: монографії, дисертацію, статті із журналів та збірників, методичні рекомендації, газетні публікації.

Матеріали систематизовано за розділами:

1. Дубчак Борис Іванович — висококваліфікований патологоанатом, досвідчений педагог
2. Хронологічний покажчик друкованих праць
3. Література про життя та наукову діяльність
4. Перелік використаних періодичних видань

Перший розділ надає інформацію про основні етапи життя вченого, наукові досягнення. У межах другого — матеріал згруповано в хронологічно-алфавітному порядку. Третій розділ містить документи в алфавітному порядку.

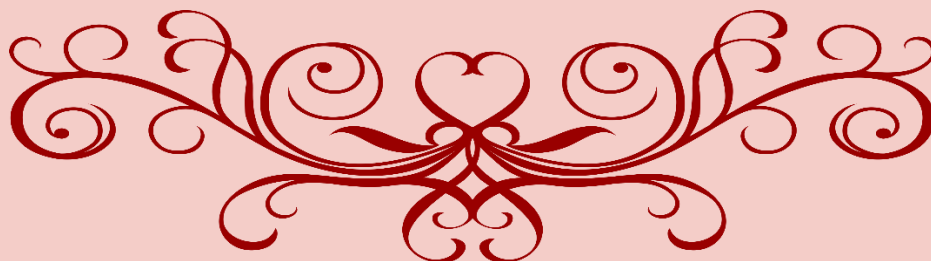
Довідково-пошуковий апарат посібника — перелік опрацьованих періодичних видань.

Бібліографічний опис у покажчику здійснено відповідно до ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Бібліографічний запис, бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання».

Видання адресовано науковцям та студентам медичних навчальних закладів, усім, хто цікавиться питаннями медицини.

ДУБЧАК БОРИС ІВАНОВИЧ — ВИСОКОКВАЛІФІКОВАНИЙ ПАТОЛОГОАНАТОМ, ДОСВІДЧЕНИЙ ПЕДАГОГ

Борис Іванович Дубчак народився в сім'ї настроювача піаніно 1924 р. в місті Кіровоград. Через передчасну смерть матері, а невдовзі й батька, хлопця виховувала тітка.

1940—1941 рр. навчався у Харківському художньому училищі за спеціальністю «живопис», але через фінансові труднощі змушений був працювати робітником на будівництві.

Війна, яка прокотилася Україною, болем пройшла і через юнака. Його разом з іншими молодими людьми окупанти вивезли на примусову працю до Австрії, де він працював у таборі для «східних робітників» у м. Веєрберг і повернувся на рідну землю лише 1945 р. після капітуляції фашистської Німеччини.

Борис знайшов роботу художника-декоратора у Кіровоградському драматичному театрі. Паралельно здобував середню освіту в школі робітничої молоді. Суворе життя не зламало юнака. Саме у ці роки викристалізовується наполегливий характер Бориса та бажання стати лікарем.

Мрія почала збуватися, коли Борис вступив на навчання до Одеського медичного інституту (1949—1955 рр.) та продовжив освіту в аспірантурі на кафедрі патологічної анатомії під керівництвом професора Є. О. Успенського. У 1958 р. молодого науковця скеровували на науково-педагогічну роботу у новостворений медичний інститут до м. Тернополя.

Борис Іванович Дубчак очолював художню студію інституту, оскільки мав художню освіту, також організував естетичне оформлення навчальних корпусів інституту.

Працюючи разом з такими досвідченими науковцями, як доцент В. Й. Вальчук і професор А. Т. Хазанов, Борис Іванович мав можливість перейняти їх науково-педагогічний досвід. Результатом стали публікації 16 наукових праць, виконання та успішний захист 1965 р. кандидатської дисертації на тему «Патоморфологія бронхів резектованих легень у хворих туберкульозом, які лікувалися антибактеріальними препаратами». Діяльність енергійного молодого викладача не пройшла повз увагу керівництва: Борис Іванович працював асистентом кафедри, а з 1970 року — на посаді доцента. З 1974 до 1985 рр. доцент Б. І. Дубчак очолював кафедру патологічної анатомії.

Музеї кафедри патологічної анатомії з секційним курсом та судової медицини почали формуватися з першого дня заснування інституту. А безпосередніми засновниками були доцент Б. Дубчак і асистент С. Абрамов, які виготовили перші сотні макропрепаратів.

У другій половині шістдесятих років розпочалася кампанія з програмованого навчання студентів. Дубчак Б. І. дуже захопився цим напрямком. Ще на початку своєї каденції він подбав про кімнату машинного програмованого навчання із застосуванням оригінального механічного пристрою контролю знань студентів. Автором цього пристрою був особисто Борис Іванович. Метод дозволяв мінімалізувати суб'єктивний фактор оцінювання знань студентів і сприяв їх цілковитій індивідуалізації у навчальному процесі. Це були перші кроки нашого університету на шляху розвитку вищої медичної освіти з використанням методик об'єктивного оцінювання знань студентів, що на сучасному етапі втілено за допомогою комп'ютерних технологій. Вже тоді Борис Дубчак розумів значення таких методів навчання та активно впроваджував їх у життя.

Зараз вони широко застосовуються у вузах України разом з комп'ютерними технологіями з метою атестації студентів та практичних лікарів («Крок 1», «Крок 2», «Крок 3»).

Після завершення науково-педагогічної діяльності Борис Іванович продовжив практичну діяльність лікаря-патологоанатома. Упродовж 30 років консультував в Тернопільському обласному

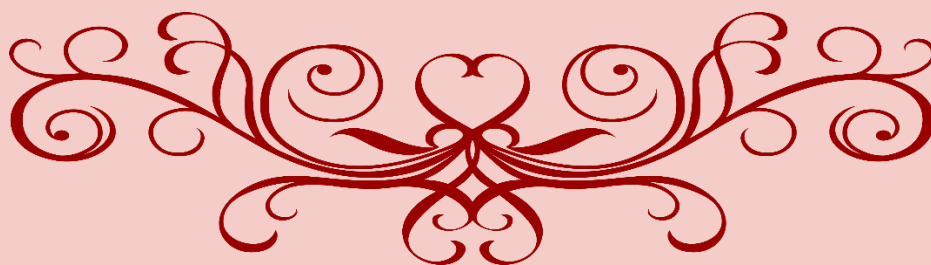
патологоанатомічному бюро. Також передавав свій багатий практичний досвід молодому поколінню лікарів.

Відійшов у засвіти ветеран ТНМУ, доцент Борис Іванович Дубчак 25 лютого 2021 року.

*24 липня 2019 року 95 років виповнилося ветерану Тернопільського національного медичного університету **Борису Івановичу Дубчаку**. З цієї нагоди адміністрація вишу від імені всього колективу привітала його з поважним ювілеєм.*

ХРОНОЛОГІЧНИЙ ПОКАЖЧИК ДРУКОВАНИХ ПРАЦЬ

1961

1. Резекция тучных клеток при экспериментальных опухолях / И. П. Дзись, Б. И. Дубчак, А. Н. Фадеев, В. К. Стешиц // Материалы 2-й Киргизской республиканской конференции совместно с выездной сессией института онкологии АМН СССР. — Фрунзе, 1961. — С. 87—88.

2. К вопросу о гистологической характеристике опухолей радиационного происхождения / А. Н. Фадеев, В. К. Стешиц, И. П. Дзись, Б. И. Дубчак // Материалы 2-й Киргизской республиканской конференции совместно с выездной сессией института онкологии АМН СССР. — Фрунзе, 1961. — С.133—134.

3. Тюрина, И. П. Изменения тучных клеток при смерти от холода / И. П. Тюрина, И. П. Дзись, Б. И. Дубчак // Тезисы докладов к XI расширенной конференции Ленинградского отделения Всесоюзного научного общества судебных медиков и криминалистов. — Ленинград, 1961. — С. 144—146.

1962

4. Дубчак, Б. И. Амилоидоз внутренних органов при легочном туберкулезе, леченном антибактериальными препаратами / Б. И. Дубчак // Тезисы докладов 5-й научной конференции Тернопольского медицинского института. — Тернополь, 1962. — С. 206—207.

1965

5. Дубчак, Б. И. К методике серийного исследования гистотопографических срезов [Текст] / Б. И. Дубчак // Материалы VII научной конференции Тернопольского медицинского института / отв. ред. П. Е. Огий. — Тернополь, 1965. — С. 85—86.

6. Дубчак, Б. И. Класификация поражений бронхов при туберкулезе [Текст] / Б. И. Дубчак // Материалы VII научной конференции Тернопольского медицинского института / отв. ред. П. Е. Огий. — Тернополь, 1965. — С. 335—338.

7. Дубчак, Б. И. Морфологические изменения в бронхах при туберкуломах [Текст] / Б. И. Дубчак // Материалы 5-й научной конференции Тернопольского медицинского института. — Тернополь, 1965. — С. 115—116.

8. Дубчак, Б. И. Скоропостижная смерть при поствакцинальном менингоэнцефалите [Текст] / Б. И. Дубчак // Материалы VII научной конференции Тернопольского медицинского института / отв. ред. П. Е. Огий. — Тернополь, 1965. — С. 85—86.

1966

9. Дубчак, Б. И. Морфологические изменения легких при туберкулезе и их роль в патогенезе кровотечений [Текст] / Б. И. Дубчак // Материалы 4-й конференции патологоанатомов Латвии. — Рига, 1966. — С. 181—183.

10. Дубчак, Б. И. Морфологические изменения легких при туберкулезе и их роль в патогенезе кровотечений [Текст] / Б. И. Дубчак // Материалы VIII научной конференции Тернопольского медицинского института (28—29 января) / отв. ред. П. Е. Огий. — Тернополь, 1966. — С. 96—98.

1967

11. Дубчак, Б. И. Патоморфология бронхов резецированных легких у больных туберкулезом, легочных антибактериальными препаратами [Текст] : дис. канд. мед. наук : 14.01.25 - пульмонология, 14.03.02 - патологическая анатомия / Б. И. Дубчак ; науч. рук. А. Т. Хазанов ; Тернопольский медицинский институт, кафедра патологической анатомии. — Тернополь, 1967. — 336 с.

1970

12. Бергер, Э. Н. Вызывание адреналиновой миокардиодистрофии при экспериментальных нарушениях функции надпочечников [Текст] / Э. Н. Бергер, В. А. Болярская, Б. И. Дубчак // Вопросы теоретической и клинической медицины. — Киев : Здоров'я, 1970. — С. 112—114.

1972

13. Бергер, Э. Н. Вызывание адреналиновой миокардиодистрофии у животных с удаленными надпочечниками [Текст] / Э. Н. Бергер, В. А. Болярская, Б. И. Дубчак // Метаболизм и структура сердца в норме и патологии. — Новосибирск, 1972. — С. 212—216.

1974

14. Бергер, Э. Н. Влияние гормонов коры надпочечников на реактивность к кардиотоксическому действию адреналина [Текст] / Э. Н. Бергер, В. А. Болярская, Б. И. Дубчак // Проблемы патологии в эксперименте и клинике. — Москва, 1974. — С. 107.

1976

15. Влияние галаскорбина на развитие и течение экспериментального туберкулеза [Текст] / Е. И. Блихар, Е. Ф. Шамрай, Б. И. Дубчак, З. И. Болюх // Туберкулез : Республиканский межведомственный сборник. — Киев : Здоров'я, 1976. — Вып. 8. — С. 109—110.

1979

16. Дубчак, Б. И. Морфометрическая характеристика сердца у спортсменов [Текст] / Б. И. Дубчак, М. С. Гнатюк, Л. А. Гнатюк // Теория и практика физической культуры. — 1979. — № 8. — С. 24—27.

1980

17. Дубчак, Б. И. Морфометрическое изучение гипертрофированного сердца [Текст] / Б. И. Дубчак, М. С. Гнатюк, Л. А. Гнатюк // Архив патологии. — 1980. — № 12. — С. 22—26.

1981

18. Методические рекомендации по использованию планиметрически-весовой кардиометрии в патологоанатомической практике [Текст] / сост.: Б. И. Дубчак, М. С. Гнатюк, А. А. Корневич. — Тернополь, 1981. — 15 с.

19. Дубчак, Б. И. Методические рекомендации по использованию планиметрически-весовой кардиометрии в патологоанатомической практике / Б. И. Дубчак, М. С. Гнатюк, А. А. Корневич. — Тернополь : Збруч, 1981. — 16 с.

1982

20. Дубчак, Б. И. Органический анализ гемодинамической перегородки сердца при различной степени выраженности атеросклероза [Текст] / Б. И. Дубчак, М. С. Гнатюк. — Морфология : Республиканский межведомственный сборник. — Киев : Здоров'я, 1982. — Вып. 8. — С. 54—57.

1983

21. Дубчак, Б. И. Органометрический анализ изменений сердца при систематических физических нагрузках [Текст] / Б. И. Дубчак, М. С. Гнатюк, Л. А. Гнатюк // Кардиология. — 1983. — № 6. — С. 109—111.

1984

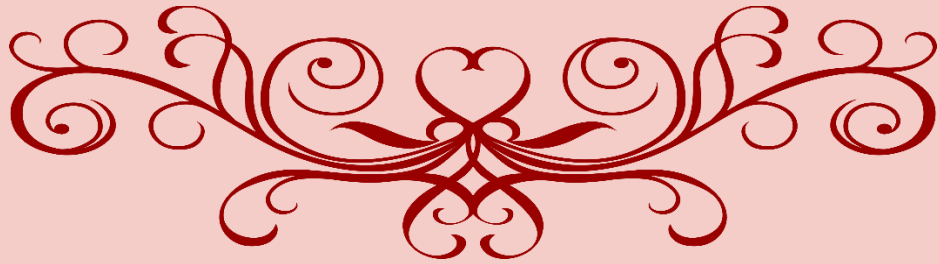
22. Хроническое легочное сердце при фиброзно-кавернозном туберкулезе [Текст] / Б. И. Дубчак, М. С. Гнатюк, Е. И. Блихар, Л. А. Гнатюк // Проблемы туберкулеза. — 1984. — № 3. — С. 51—55.

23. Записна книжка з акушерства та гінекології субординатора лікувального факультету [Текст]: методичні рекомендації / В. В. Файфура, А. Ю. Франчук, Н. І. Тумашова, І. О. Мельник, Г. С. Мороз, Р. Ф. Ткачук, Ю. Ф. Геря, А. К. Поплавський, Б. І. Дубчак, Г. К. Скакун, І. Ф. Гурова. — Тернопіль, 1984. — 10 с.

1988

24. Миксома левого предсердия, свисающая в полость желудочка [Текст] / С. И. Зелинская, С. М. Демьяненко, З. А. Скиба, Б. И. Дубчак, В. П. Сиволап // Терапевтический архив. — 1988. — № 7. — С. 121—122.

ЛІТЕРАТУРА ПРО ЖИТТЯ ТА НАУКОВУ ДІЯЛЬНІСТЬ

25. Дев'яносте літо Бориса Дубчака [Текст] : [ветеран ТДМУ, доцент] // Медична академія. — 2014. — 24 лип. — С. 15.

26. Фундатору кафедри патологічної анатомії, її завідувачу (1974—1985 рр.), провідному патологоанатому Тернопілля кандидату медичних наук, доценту Дубчаку Борису Івановичу — 75 років [Текст] // Медична академія. — 1999. — № 7—8. — С. 12.

27. Мисула, І. Р. Методичні конференції як засіб удосконалення навчального процесу в Тернопільському державному медичному університеті імені І. Я. Горбачевського [Текст] / І. Р. Мисула, В. В. Файфура, А. І. Паламарчук // Медична освіта. — 2011. — № 1. — С. 7.

28. Спогади патологоанатома, професора Онисима Хазанова [Текст] : (уривок з мемуарів О. Т. Хазанова. Переклад і літературна редакція проф. Я. Я. Боднара та доц. В. Д. Волошина) ; до 110-річчя з дня народження професора Онисима Хазанова // Медична академія. — 2013. — 21 верес. — С. 9 ; 11.

29. Боднар, Я. Професор Ярослав Боднар: «Дотримуюся принципу не відповідати злом за зло й допомагати, якщо можу» [Текст] : [інтерв'ю] / Я. Боднар ; [записала] Л. Хміляр // Медична академія. — 2018. — 24 берез. — С. 6—7.

30. Наукова діяльність [Текст] // Крізь призму минулого до сьогодення / М. М. Корда [та ін.] ; ред.: М. М. Корда, Л. Я. Федонюк. — Тернопіль : ТДМУ «Укрмедкнига», 2017. — С. 53.

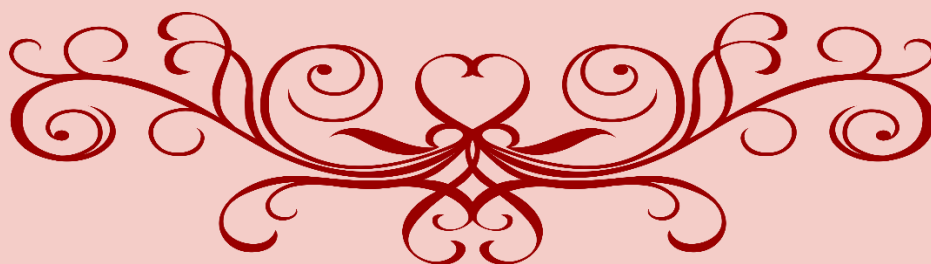
31. Нариси про становлення та розвиток кафедр університету. Медичний факультет [Текст] : кафедра патологічної анатомії із секційним курсом та судовою медициною // Історія і сучасність : 1957—2007 / М. А. Андрейчин [та ін.] ; ред. кол. Л. Я. Ковальчук [та ін.]. — Тернопіль : ТДМУ «Укрмедкнига», 2007. — С. 182—183.

32. Навчально-методична робота [Текст] // Історія і сучасність : 1957—2007 / М. А. Андрейчин [та ін.] ; ред. кол. Л. Я. Ковальчук [та ін.]. — Тернопіль : ТДМУ «Укрмедкнига», 2007. — С. 34—51.

33. Навчальні музеї Тернопільського національного медичного університету імені І. Я. Горбачевського МОЗ України та їх роль у процесі навчання і виховання майбутніх спеціалістів медсестринства [Текст] / Л. Я. Федонюк, С. О. Ястремська, О. М. Ярема, І. Є. Герасимюк, Я. Я. Боднар // Вісник медичних і біологічних досліджень. — 2021. — № 4. — С. 72.

34. Федонюк, Л. Я. Музейна педагогіка та її роль у навчальному процесі медичних закладів вищої освіти [Текст] / Л. Я. Федонюк, О. М. Ярема, С. О. Ястремська // Медсестринство. — 2022. — № 1. — С. 25.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ПЕРІОДИЧНИХ ВИДАНЬ

1. Вісник медичних і біологічних досліджень
2. Медична академія
3. Медична освіта
4. Медсестринство

5. Архив патологии
6. Кардиология
7. Проблемы туберкулеза
8. Терапевтический архив